

UZŅĒMUMIEM UN PATĒRĒTĀJIEM IZMAKSU ZINĀ PIEEJAMAS KOMUNIKĀCIJAS

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un datu un interneta piekļuves pakalpojumi ir aizņēmuši tradicionālās telefonijas pakalpojumu vietu kā svarīgākie produkti gan patērētājiem, gan uzņēmumiem. Mūsdienās arvien vairāk ir pieejams audiovizuālais saturs pēc pieprasījuma, un eksponenciāli pieaug 4G un 5G interneta pieslēgumu skaits. Reaģējot uz šo situāciju, ES ir izstrādājusi telekomunikāciju tiesisko regulējumu, kas attiecas uz fiksēto un bezvadu telekomunikāciju, interneta, apraides un pārraides pakalpojumiem, ieviešot virkni noteikumu, ko piemēro visās ES dalībvalstīs. Saskaņā ar nesenu pētījumu, kas veikts IMCO komitejas uzdevumā, telekomunikāciju pakalpojumi ik gadu Eiropas Savienības IKP pienes 86,1 miljardu EUR, un Eiropas Parlamenta ieviestie jaunie likumdošanas pasākumi varētu vēl papildus nodrošināt 40 miljardus EUR.

JURIDISKAIS PAMATS

Tā kā Līgumos nebija paredzētas tiešas pilnvaras elektroniskās komunikācijas tīklu un pakalpojumu jomā, jurisdikcija attiecībā uz šo jomu tika izsecināta no dažādiem LESD pantiem. Ņemot vērā plašsaziņas līdzekļu preču un pakalpojumu sarežģītību, ko nevar definēt tikai kā kultūras preces vai ekonomiskas preces, politika bija jāveido, pamatojoties uz minēto jurisdikciju. ES var attiecīgi rīkoties šādu nozaru un horizontālo politiku ietvaros: rūpniecības politika (LESD 173. pants), konkurences politika (LESD 101.–109. pants), tirdzniecības politika (LESD 206. un 207. pants), Eiropas komunikāciju tīkli (EKT) (LESD 170.–172. pants), pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos (LESD 179.–190. pants), tiesību aktu tuvināšana, lai saskaņotu tehnoloģijas vai izmantotu līdzīgus tehnoloģiju standartus (LESD 114. pants), preču brīva aprīte (LESD 28., 30., 34. un 35. pants), personu brīva pārvietošanās un pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte (LESD 45.–66. pants), izglītība, arodmācība, jaunatne un sports (LESD 165. un 166. pants) un kultūra (LESD 167. pants).

MĒRĶI

Atbilstoši Lisabonas stratēģijai Digitālā programma Eiropai^[1] (DPE) tika radīta kā viena no septiņām pamatiniciatīvām Komisijas pieņemtajā stratēģijā “Eiropa 2020”. To publicēja 2010. gada maijā, un tā paredzēja noteikt izšķirošu lomu IKT izmantošanai, lai ES varētu sasniegt ambiciozos 2020. gada mērķus. Stratēģijā “Eiropa 2020”

[1]Digitālais vienotais tirgus, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/>

bija uzsvērts, cik svarīgi ir ieviest platjoslas pakalpojumus, kas uzņēmumiem un patērētājiem nodrošinātu izmaksu ziņā pieejamas komunikācijas. Labāka tiešsaistes piekļuve patērētājiem un uzņēmumiem visā Eiropā tika atzīta par prioritāti Komisijas 2015. gada digitālā vienotā tirgus (DVT) stratēģijā^[2] un nesen Urzulas fon der Leienas programmā Eiropai, kurā uzsvērtā 5G tīklu nozīme^[3].

SASNIEGUMI

Pašreizējo tiesisko regulējumu telekomunikāciju jomā veido direktīvu un regulu pakete, ko pieņēma 2016. gada septembrī ar mērķi ņemt vērā straujo nozares attīstību un saskaņot noteikumus par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu faktisko regulējumu un attiecīgajām īstenošanas procedūrām.

- Komisija 2016. gada 14. septembra paziņojumā "[Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību](#)" aicināja Parlamentu, Padomi, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju izskatīt tās priekšlikumu par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksu, kopējiem ES platjoslas mērķiem 2025. gadam, plānu Eiropas vadošās lomas veicināšanai rūpniecībā 5. paaudzes (5G) bezvadu tehnoloģiju jomā un kuponu shēmu publiskām iestādēm, kas vēlas saviem iedzīvotājiem piedāvāt bezmaksas *Wi-Fi* piekļuvi (*WiFi4EU*)^[4].
- [Elektronisko sakaru izmaksas](#) ir samazinātas^[5], [no 2017. gada 15. jūnija atceļot viesabonēšanas papildmaksu par datiem, zvaniem un īsziņām patērētājiem, kuri, ceļojot ES, godīgi izmanto šādu savienojamību](#).
- Labāka patērētāju un uzņēmumu aizsardzība ir nodrošināta ar šādiem pasākumiem: pieņemot tiesību aktus par privātumu ([Direktīva 2009/136/EK](#)^[6]) un datu aizsardzību ([Regula \(ES\) 2016/679](#)^[7] un [Direktīva \(ES\) 2016/680](#)^[8]); stiprinot Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūras (*ENISA*) pilnvaras^[9]; pieņemot [Direktīvu \(ES\) 2016/1148](#) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā^[10]; stiprinot tiesības nomainīt fiksēto vai mobilo operatoru vienas darbdienu laikā, vienlaikus saglabājot sākotnējo telefona numuru, proti, numura pārnēsamība ([Direktīva 2009/136/EK](#)), un izveidojot vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta

[2][COM\(2015\)0192](#).

[3]"Eiropas Savienība, kas tiecas uz augstākiem mērķiem. Mana programma Eiropai", https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lv.pdf

[4]Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību" ([COM\(2016\)0587](#)).

[5]Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. novembra Regula (ES) 2015/2120, ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērtam internetam un groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem un Regulu (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā (OV L 310, 26.11.2015., 1.–18. lpp.).

[6]OV L 337, 18.12.2009., 11. lpp.

[7]OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

[8]OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.

[9]Izveidota ar Regulu (EK) Nr. 460/2004, OV L 77, 13.3.2004., 1. lpp. Eiropas Parlamenta 2013. gada 16. aprīļa normatīvā rezolūcija par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas attiecas uz Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūru (*ENISA*), OV C 45, 5.2.2016., 102. lpp.

[10]OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.

numuru 112 ([Direktīva 2009/136/EK](#)), palīdzības dienesta tālruņa numuru 116000 bērnu pazušanas gadījumiem, palīdzības bērniem dienesta tālruņa numuru 116111, emocionālā atbalsta dienesta tālruņa numuru 116123 un tiešsaistes platformu strīdu izšķiršanai starp patērētājiem un tirgotājiem tiešsaistē^[11].

- Labāka piekļuve telekomunikācijām ir nodrošināta, pieņemot tiesību aktus, kas veicina konkurenci ar skaidriem un iekļaujošiem noteikumiem, labāku kvalitāti, zemākām cenām un vairāk pakalpojumiem ([Eiropas Elektronisko sakaru kodekss](#)); investējot platjoslas tīklos ar ātrdarbīga interneta pieslēgumu; ar radiofrekvenču spektra politikas programmas starpniecību atbalstot bezvadu tehnoloģijas, piemēram, LTE un 5G; un [saskaņojot 470–790 MHz frekvenču joslas izmantošanu Savienībā](#), lai izveidotu gigabitu savienojamību visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem^[12].

Lai uzlabotu valstu regulatīvo procedūru telekomunikācijām saderību, Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde (*BEREC*) ([Regula \(ES\) 2018/1971](#)^[13]) nodrošina sadarbību starp valstu regulatoriem un Komisiju, izplatot labāko praksi un kopējas pieejas, vienlaikus izvairoties no nekonekventa regulējuma, kas varētu izkropļot konkurenci vienotajā telekomunikāciju tirgū. Šis atjauninātais tiesiskais regulējums uzliek valstu regulatīvajām iestādēm (VRI) uzdevumu veicināt konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu nodrošināšanā, kā arī noteikt principus, kas ir to darbības pamatā: neatkarība, objektivitāte un pārredzamība, kā arī pārsūdzības tiesības. Attiecībā uz radiofrekvenču spektra pārvaldību daudzgadu radiofrekvenču spektra politikas programmā ir noteikti politikas virzieni un mērķi radiofrekvenču spektra stratēģiskajai plānošanai un saskaņošanai. Tas nodrošina, ka iekšējais tirgus darbojas visās ES politikas jomās, kas saistītas ar spektra izmantošanu, piemēram, elektronisko sakaru, pētniecības, tehnoloģiju izstrādes un kosmosa, transporta, enerģētikas un audiovizuālās politikas jomā.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Parlaments atbalsta noturīgu un attīstītu IKT politiku un ir bijis ļoti aktīvs šīs jomas tiesību aktu pieņemšanā, lai palielinātu ieguvumus patērētājiem un uzņēmumiem. Tāpēc tas ir pastāvīgi palīdzējis noturēt uzmanību uz IKT jautājumiem, piedaloties likumdošanā, pieņemot patstāvīgos ziņojumus, uzdodot jautājumus, uz kuriem jāatbild mutiski vai rakstiski, izstrādājot pētījumus^[14], rīkojot darbseminārus^[15] un pieņemot atzinumus un rezolūcijas, kā arī aicinot labāk saskaņot valstu centienus Eiropas mēroga pakalpojumu un ES atbalsta telekomunikācijām attīstīšanā.

Parlaments ir atgādinājis vajadzību izmantot digitālās dividendes spektru, lai visiem ES iedzīvotājiem nodrošinātu piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, un ir uzsvēris, ka ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai no jebkuras vietas nodrošinātu piekļuvi ātrdarbīgiem platjoslas pakalpojumiem, kā arī nodrošinātu [visu iedzīvotāju un patērētāju digitālo](#)

[11] Platforma ir pieejama: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/> un papildu informāciju var atrast: http://ec.europa.eu/consumers/solving_consumer_disputes/non-judicial_redress/adr-odr/index_en.htm

[12] OV L 138, 25.5.2017., 131. lpp.

[13] OV L 321, 17.12.2018., 1. lpp.

[14] EP *Think Tank*: <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/lv/home.html>

[15] Semināri: <http://www.europarl.europa.eu/committees/lv/events/events-workshops>

[pratību un kompetenci](#)^[16]. Tas arī [uzsver drošības nozīmi kibertelpā](#)^[17], lai garantētu stabilu patērētāju un uzņēmumu privātuma un pilsonisko brīvību aizsardzību digitālā vidē. Vienlaikus Parlaments stingri atbalsta tehnoloģisko neitralitāti, tīkla neitralitāti un tīkla brīvības ES iedzīvotājiem, kā arī pasākumus attiecībā uz piekļuvi pakalpojumiem un lietojumprogrammām un to izmantošanu, izmantojot telekomunikāciju tīklus, vienlaikus ievērojot iedzīvotāju pamattiesības un brīvības. Šādiem pasākumiem arī jānodrošina, ka [interneta pakalpojumu sniedzēji nemazina lietotāju iespējas piekļūt saturam un lietojumprogrammām un/vai izmantot pašu izvēlētos pakalpojumus](#)^[18].

Parlaments ar tiesību aktu palīdzību sistemātiski stiprina šīs garantijas. Tam ir būtiska loma šķēršļu novēršanā digitālajā vienotajā tirgū un to ES telekomunikāciju noteikumu modernizēšanā, kurus piemēro mūsdienu digitālajiem un datu produktiem un pakalpojumiem, [lai vairotu digitālās priekšrocības patērētājiem un uzņēmumiem](#). Tāpēc Parlaments visiem lietotājiem ir uzlabojis datu pieejamību un nosūtīšanu, ieviešot tīkla neitralitātes standartus, saskaņojot 470–790 MHz frekvenču joslas izmantošanu, atbalstot bezmaksas *Wi-Fi* savienojumu iespējas visās pilsētās un ciematos (*Wifi4EU*), investējot augstas veiktspējas skaitļošanas un zinātnes mākoņdatošanas pakalpojumos (Eiropas atvērtās zinātnes mākonis) un atceļot viesabonēšanas tarifus^[19]. Parlaments ir sācis un pabeidzis nozīmīgu likumdošanas darbu, lai veicinātu e-komerciju ES patērētājiem un uzņēmumiem, jo īpaši MVU. Kā piemēri jāmin [Direktīva 2014/61/ES](#) par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai^[20] un [Regula \(ES\) Nr. 910/2014](#) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū^[21], kas veicina elektronisko uzņēmējdarbību^[22]. Reaģējot uz Komisijas priekšlikumiem, Parlaments ir atbalstījis [autortiesību noteikumu](#)^[23] modernizēšanu un ES [audiovizuālo mediju pakalpojumu noteikumu](#)^[24] atjaunināšanu.

Turklāt Parlaments ir sekmīgi pabeidzis likumdošanas darbu pie datu aizsardzības reformas. 2016. gada 27. aprīlī tika pieņemta [Direktīva \(ES\) 2016/680](#)^[25] un [Regula \(ES\) Nr. 2016/679](#)^[26] par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz datu apstrādi un personas datu brīvu apriti. Parlaments ir veicis plašu likumdošanas darbu ar priekšlikumiem, ko iesniedza kā turpinājumu digitālā vienotā tirgus stratēģijai un [rezolūcijai par virzību uz digitālā vienotā tirgus aktu](#)^[27], pievēršoties tādiem jautājumiem kā nepamatota ģeobloķēšana^[28], paku pārrobežu piegāde^[29], tiešsaistes satura

[16]OV C 81 E, 15.3.2011., 45. lpp.

[17]OV C 332 E, 15.11.2013., 22. lpp.

[18]OV C 153 E, 31.5.2013., 128. lpp.

[19]OV L 310, 26.11.2015., 1. lpp.

[20]OV L 155, 23.5.2014., 1. lpp.

[21]OV L 257, 28.8.2014., 73. lpp.

[22][COM\(2017\)0228](#) – vairs nav spēkā.

[23]Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 17. aprīļa Direktīva (ES) 2019/790 par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK, OV L 130, 17.5.2019., 92. lpp.

[24]Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. novembra Direktīva (ES) 2018/1808, ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva), OV L 303, 28.11.2018., 69. lpp.

[25]OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.

[26]OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

[27]OV C 11, 12.1.2018., 55. lpp.

[28][COM\(2016\)0289](#).

[29][COM\(2016\)0285](#).

pakalpojumu pārrobežu pārnesamība^[30], regulas par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā pārskatīšana^[31], audiovizuālo mediju pakalpojumi^[32], nepersondatu brīva aprīte^[33], līgumi par preču tiešsaistes un cita veida distances pārdošanu^[34] un līgumi par digitālā satura piegādi^[35]. Parlaments arī nesēn pieņēma rezolūciju par interneta savienojamību izaugsmei, konkurētspējai un kohēzijai: [Eiropas gigabitu sabiedrība un 5G](#)^[36], atbalstot 5G izvēršanas grafiku, kas atvieglotu savienojamību patērētājiem un uzņēmumiem.

Parlaments 2020. gada 17. aprīļa [rezolūcijā par koordinētu ES rīcību Covid-19 pandēmijas un tās seku apkarošanā](#)^[37] norādīja, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš vienlīdzīgai piekļuvei veselības aprūpei un precīzai un pārbaudītai informācijai, strauji paplašinot telemedicīnas un e-komercijas izplatību pandēmijas laikā, padarot pieņemamas cenas savienojamību par īpaši svarīgu.

Saskaņā ar [nesenu pētījumu](#), kas veikts IMCO komitejas uzdevumā, telekomunikāciju pakalpojumi ik gadu Eiropas Savienības IKP pienes 86,1 miljardu EUR, un Eiropas Parlamenta ieviestie jaunie likumdošanas pasākumi turpmākai vienotā telekomunikāciju pakalpojumu tirgus integrācijai varētu vēl papildus nodrošināt 40 miljardus EUR^[38]. Turpmāki Eiropas Parlamenta [pētījumi par jaunākajām norisēm digitālo pakalpojumu jomā](#)^[39] liecina, ka Eiropas uzņēmumiem un patērētājiem arvien svarīgāka kļūš savienojamība, kas virzīsies uz 6G tehnoloģijām.

Mariusz Maciejewski / Frédéric Gouardères / Louise Blandin
11/2020

[30]COM(2015)0627.

[31][COM\(2016\)0283](#).

[32]COM(2016)0287.

[33][COM\(2017\)0495](#).

[34][COM\(2015\)0635](#).

[35]COM(2015)0634.

[36]OV C 307, 30.8.2018., 144. lpp.

[37]Pieņemtie teksti, [P9_TA\(2020\)0054](#).

[38]J Scott Marcus et al., *Contribution to growth: The European Digital Single Market – Delivering economic benefits for citizens and businesses*, Pētījums pēc Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas pasūtījuma, Ekonomikas, zinātnes un dzīves kvalitātes politikas departaments, Eiropas Parlaments, Luksemburga, 2019.

[39]Sohnemann, N et al., *New Developments in Digital Services*, Pētījums pēc Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas pasūtījuma, Ekonomikas, zinātnes un dzīves kvalitātes politikas departaments, Eiropas Parlaments, Luksemburga, 2020.

